[illegible]

Վիլի

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

8 մարտի

[illegible]

ՆՈՐԻՑ ԼՈՒՐԵՐ

[illegible]

«Русскій Курьеръ» [illegible]

«Новости» [illegible]

[illegible]

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՒՍՏՐՕ-ՈՒՆԳԱՐԻԱ

[illegible]

ԹԻՖԼԻՍ

[illegible]

[illegible]

նաւարկողաց յանձնը շատ հաւանական է, թէպէտ մի քանի ժեռանքի փորձառութեամբ համաձայնութիւն չէ կայացել: Բ. Գոսը յարաբերական է պառլամենտական պառլամենտութիւնը: Մի քանի անց երկրորդ կարգի ընդհիմեր զէնքի են խոնչւած: Նորերան Սալսբէրի գլխաւոր նախագահութեան հրաման ուղարկեցաւ շուտով փերջացնել Սզանի անդամութիւնները: Պառլամենտական այդ պառլամենտութիւնները մեծ ժամանակ են պահանջում և այդ պատճառով Թիւրքաց կառավարութիւնը գնում գրութեան մէջ է: Գերմանական քաղաքականը հասարակական աշխարհն է, քաղ ձևը բերելու համար մինիստրների խորհուրդը հետագել, որ Փոքր-Ասիայի մի քանի փոխանորդների մէջ ծառայողներին աւ ժամանակ ազդիչներ չէ տալին և փակելը և: Գուցէ աւգարկելն: Այդ կարգադրութիւնը մեծ անբաւականութեան պատճառը: Հրապարակին փակին հետագել, որ անցական ժամանակները մնալիր են հրաժարել ծառայութենից, եթէ նրանց ազդիկը չեն պահեն: Կարծում են, որ անկիր մեծ անհարգութիւններ կարող են պատահել: Դեռ այժմեան ազդիկներով շատ ատեանական հարցականում էին ազդիկ աղաքին աւգերի և հաշւարների չհարցի: և եթէ նրանք ազդիկ էլ չը ստանան, խառնակութեան կացքատանան: Թէ քնչպիսի չափ հետեւանքներ են ունենում Թիւրքիայի այդպիսի կարգադրութիւնները յայտնի է բոլոր հետեւեալ իրողութիւնից համեմատ: Սալսբէրի գլխաւոր նախագահը, անմնելով, որ աւագանիների խումբըը խառնակութիւն փախչում են իրանց յանձնած նահանգը, փնտրական միջոցներ է գործ դնում չարիքը արմատապէս անելու համար: Բանական նշանաւոր զինուորական ըմբեր անձնավար, նա մի քանի զօրագունդեներ է ուղարկում աւազակներին հալածելու համար և այդպիսով աւազակներից շատերը բռնւում են: Վերջը նա հնարում է, որ այն տեղերում, որտեղ բռնւել էին աւազակները, նոր խումբեր են կազմւել, նորերից էր ուղարկած զօրքերից, որոնք սկսել էին հալածել բնակիչներին: Զինուորների նկարագիր գրութիւնը այնքան վատ է, որ նրանք փախչում են ծառայութիւնից և թէրնաւս կազմում են անցումներ, հենց որ փողը շատ սպառ են անենում իրենց ստացուած թիւն գործից հետեւեալ անցքը: Խորա Գեղա նշանաւոր աւազակը բռնւել էր զօրքերից և բանտ էր դրւած: Բայց մինչև դատաստանը կը կայանար, նա փախաւ այն զինուորների հետ, որոնք պահպանում էին բանտը և որոնք պարտաւոր էին նրան և միւս կալանաւորներին: Դեռ այդպիսի դէպք ոչ մի անց չէր պատահել:

Արժէ և. Գորի մէջ չափաւորը անհանգստում են յիշում Եգիպտոսի նախկին խեդիվ Իսմայիլ-փաշայի գործակալների պատճառով, որ Բարբարոներ է անում Ասիայում և մանաւանդ Եգիպտոսի մէջ: Իսմայիլ-փաշան կարողացել է մեծ ազդեցութիւն ձեռք բերել մահմետական աղանդների բարեկարգական ընկերութեան վրայ, որ բաւական շատ գործակատարներ և բարեկամներ ունի Ասիայի մէջ: Այդ բոլոր գործակատարները հրահանգներ են ստանում նախկին խեդիվից, որ ապրում է Նեապոլի մէջ և նրանց գրամական միջոցներ է տալիս: Այդ ընկերութեան պաշտօնական և յայտնի նպատակն է կրօնական զօրավարների ատելութիւնը և խորամանկութեան ազդելը, բայց գաղտնի ծրագրերն քաղաքական նպատակներ ունին և Եգիպտոսի մէջ անիշխանութեան է սերմանում Թիւրքաց կառավարութեան դէմ: Բ. Գոսը ամբողջական միջոցներ է գործ գնում յիշեալ ընկերութեան գործունէութեան դէմ: Աւ Համարում Թիւրքաց կառավարութիւնը աշխատում է, որ Ասիայի մէջ իրան հակառակ գաղափարներ չը տարածւին և այդ նպատակով արաբական լեզուով հրատարակւող և Թիւրքաց կառավարութեան հարգութիւնները պախարակող լրագիրները թւով մօտ 10 արգելւած են:

ԱՆԳԼԻԱ

„Freiheit" լրագրի խմբագիր Մոստի դատը, ինչպէս հաղորդում են լրագիրները, հետաքրքրում է ամբողջ Անգլիային: „Daily News" լիբերալական լրագիրը անհարժում է, որ դատաստանական հալածանքը Մոստի դէմ սկսած է ոչ թէ Ռուսաստանի, այլ Գերմանիայի պահանջի համեմատ, որովհետև Մոստի լրագիրը հրատարակւում էր գերմաներէն լեզուով և տարածւում էր Գերմանիայի մէջ: Անգլիական ազատամիտ և արմատական լրագիրները, մինչև անգամ նրանք, որոնք մօտ են կառավարութեանը, չեն համակրում այդ հալածանքին, ասելով, որ կառավարութիւնը խորտ է անաչառութեան հանդէպել և մօտ գրութեան մէջ կը լինի, եթէ դատարանը կարգադրելն մեղադրանքն: Անգլիացիների ասածի փոքրերեւում է այն հանգամանքը, որ Մոստի լրագիրը արգելւեցաւ և նրա տպարանը փակւեցաւ, որովհետեւ այդպիսի վարմունքը ընդդէմ է անգլիական ժողովրդի հիմնադրական իրաւունքների ազատ: Շատերի կարծիքով այդ անաչառ կարգադրութիւնը աւելի կը տայ դատարանին արդարացնել Մոստին: Դատաստանական քննութիւնը արդէն սկսած է: Անգլիական դատարանը հասարակ, կարծեմ ահ. անի և բաց ոստին նման չէ ֆրանսիական դատարանին Ռուշերի գործի քննութեան ժամանակ, որ Բերտրանը էր նմանւում: Մեղադրանքը հերսս չէ համարւում: Մեղադրական ակտի մէջ ասւած է հետեւեալը: „Մոստը մարտի 19-ին և հետեւեալ օրերը տպեց իր „Freiheit" լրագրի մէջ անյայտ և սուտ գրութիւններ կայսր Աղեքսանդր II-ի մահին և մի պատճէն նրա սպանման փերաբերութեամբ: Այդ գրութիւնների օգնութեամբ Մոստը գրգռում էր և այլ անձանց, որոնց համար հրատարակւում է „Freiheit," այդպիսի սպանութիւն գործել Անգլիայից դուրս և այդպիսով նա խանգարել անգլիական խաղաղ յարաբերութիւնը". Դատաստանական դահլիճը լիքն էր գլխաւորապէս գերմանացի գաղթականներով: Պրոֆեսորը Մեզարդեան նաև իր մէջ ասաց, որ Մեզարդեանը ծանր յանցանք է գործել: Թէպէտ նա օտարական է, բայց անգլիացիների հետ հաւասար իրաւունքներով վայելում, նա պէտք է յարգէ անգլիական օրէնքները: Մեղադրողը ասաց, որ դատաստանական այդ գործը բոլորովին ուղղած չէ անգլիական մամուլի ազատութեան դէմ և կարող „Freiheit" լրագրի յօդւածը, Ընթերցողութեան ժամանակ մի քանիսը բացականչեցին՝ «կեցցէ, լսեցէք» և նրանց խօսքն դուրս տարան դահլիճից: Պրոֆեսորը պնդում էր, որ այդ յօդւածը խախտում է անգլիական օրէնքները: Այդպէս խօսել Անգլիայի մի բարեկամ թագաւորի մահին և գովել դէպի սպանութիւնը կը նշանակէ խախտել 1861 թ. օրէնքը, որի համեմատ „խրախուսողը սպանութեան, լինի նա անգլիական հպատակ, թէ օտարական, պատժւում լինի Անգլիայի մէջ կամ Անգլիայից դուրս, եթէ դաւադրութիւն է կազմում միւսին սպանելու համար, կամ գրգռում է դէպի սպանութիւն, ենթարկւում է տաժանակիր աշխատանքների 3—10 տարի ժամանակով": Պրոֆեսորի կարծիքով, Անգլիայի համար մեծ ամօթ կը լինի, եթէ նա չը գործադրի այդ օրէնքը: Միւսկայ յօդւածի հեղինակը պախարակում է ռուսաց թագաւորի սպանութեան առիթով և գրում է եւրոպական այլ թագաւորներին էլ սպանել: Այժմեան դատաստանական գործը չէ համեմատում ոչ մամուլի ազատութիւնը և ոչ ազատասէր իրաւունքը, բայց գաղթականները պէտք է չը խախտեն իրանց հիւրընկալող երկրի օրէնքները:

Մեղադրողը հայտնաբերեց ժամանակ յայտնել է, որ նա դրող է և «Freiheit» լրագրի խմբագիր-հրատարակող և որ նրա հայրենակցական պատճառը երկի իր յօդւածն է թագաւորասպանութեան մասին: Այդ առաջին քննութենից յետոյ գործը յետաձգւած է մի շաբաթով: Դատարանը փերադարձրեց Մոստին նրանից փերցրած փողերը:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ-ՌՈՒՄԵԼԻԱ

Լրագիրների մէջ կարդում ենք հետեւեալը: Դոնդոլ գետի և Բալկանեան լեռների մօտ բնակւող ժողովուրդների արիւնահեղ կռիւները փերջացել են: Ազատութիւնը և Հիւրատութիւնը յաղթեց բռնութեանը և բոլգարական ժողովուրդը դարերով տանջանքների գնով ձեռք բերեց իր ազատութիւնը: Այդ պատմական անցքը մեծ ազդեցութիւն ունեցաւ ոչ թէ միայն այն երկրների վրայ, որոնք կապւում էին պատմական բոլգարական պետութիւնը, այլ և ամբողջ Եւրոպայի վրայ: Զարդարեան ժողովրդի համար արդէն սկսել է նոր կեանքի արշալոյսը: Ազատագծները կեանքի նոր ասպարէզի վրայ են կանգնած և այդ հանգամանքը բարձրացնում է մի շարք ներքին հարցերի, որոնք պէտք է անպատճառ լուծւին մօտ ապագայում: Այդ հարցերից գլխաւորը երկրի օրէնսդրութիւնն է: Ազատւած Բուլգարիան պէտք է անհնից առաջ սահէր օրէնսդրական աշխատանքներ, բայց նա մինչև այժմ չէ պատրաստել իրաւաբանական բնդանրութիւն և ուրիշ օրէնքներ ունեցել մէջ: Մինչդեռ Արեւելեան-Ռումելիան, ունի վերա քաղաքական պայմաններ ունենալով, սկսեց եռանդով գործել օրէնսդրական հարցերը լուծելու համար: Ռուսաց գլխաւոր հիմնաւոր իշխան Ցերեթելեւի չնորհիւ: Ֆիլիպպոլսի մէջ պատրաստութիւններ անում վարչութեան օրէնսդրական աշխատանքների համար:

Վերջին պատերազմից յետոյ Արեւելեան-Ռումելիայի մէջ նկատւել է ժողովրդի պետութեան և լուսաւորական ռումելիաներից շատերը եռանդով աշխատում են ժամանակակից ժողովրդական կրթութեան գործը: Ռումելիայի նահանգական ժողովի նախագահ Գեշով, ուշադրութիւն չը դարձնելով գժուարութիւնների և իր հայրենիքի նահանգական կառավարութեան վրայ, չափազանց շատ է աշխատում ազգային օրէնսդրութեան զարգացման համար: Գեշով ասաց, հասարակութեան համաձայնութեամբ հրաւիրել է առաջ իրաւաբան Մատշէնֆին, որ շատ լաւ ծանօթ է ժողովրդական իրաւաբանական սովորութիւնների և աւանդութիւնների հետ: Օրէնսգիր մասնաժողովը արդէն մի պատրաստ է մշակել ապագայ գործունէութեան համար: Սկզբից մասնաժողովը պէտք է ուսումնասիրել ժողովրդի կեցութիւնը և նրա իրաւաբանական հայեացքները: Այդ նպատակին հասնելու յետոյ մասնաժողով կը սկսի քաղաքական այնպիսի օրէնքներ հրատարակել, որոնք համաձայն լինեն ժողովրդի իրաւաբանական հայեացքներին և սովորութիւն այն կանոնները, որոնք գործ են դրւած իրական կեանքի մէջ: Քրէական օրէնքների փերաբերութեամբ մասնաժողովը մտադիր է օգուտ քաղել եւրոպական օրէնքներից, որովհետեւ քրէական օրէնքները ընդհանուր, համամարդկային բնաւորութիւն ունեն:

Մասնաժողովի գործը բաւական դժուար է, որովհետեւ նա օրէնքներ պէտք է բաժնելու մի ժողովրդի համար, որ թէպէտ դեռ և նահապետական կեանքով է ապրում, բայց որ պահանջ ունի ծանօթանալ եւրոպական իրաւաբանութեան սկզբունքների և գիտական թէօրիաների հետ:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Փարիզից գրում են որ Հանրապետութեան նախագահ և արտաքին գործերի մինիստր Բարտէլեմի Սէնտ-Իլեր այցելութիւն գործեցին տաւարական կայարանում որ իշխան Օրլեանեան հիւանդացած:

—Փարիզում սպասում բուլգարական ուսանողները մի ժողով կազմելին, որտեղ բողոքեցին Ռումինիայի թագաւորութիւն յայտնելու դէմ և յանձնութիւն յայտնեցին անհնել ապագայում հանրապետական Ռումինիա:

— Լոնդոն հեռագրում են որ 70,000 ազգանցիներ, միաւորութիւն ունեն տոչնել [illegible], եթէ կառավարւած ազգանցիների տանջանքները տարածութիւն չը ստանան.

—Վիեննայից հաղորդում են որ Կրետ կղզու վրայ պատրաստւում է մի ապստամբութիւն.

—Անգլիան պահանջում է Ամերիկայից որ այդ վերջինը յանձնի իրան այն յանցաւորին, որ դիտաւորութիւն ունէր ռմբակոծել Լոնդոնի լորդ-մէրի տունը և որ փախաւ Ամերիկա:

—Նիհիլիստները, որոնք կալանաւորեցան Նօւոյի մէջ, Ռումինիայում, քննութիւն անելուց յայտնել հանրապետութիւն Ռումինիայում.

—Ռուսական լրագիրներում, ինչպէս հաղորդում է «Порядокъ» լրագիրը, ամբիոնի Գորչակովի մի նամակ, որ իրանց լրագիրները կարդ են համարում: Այդ նամակի մէջ Գորչակովը իր թէ այն միայն է յայտնում, որ թագաւորասպանները, սա հասարակ, ազգերի թշնամիներ են, միայն իրանց ազգերը դեռ իրանց թշնամիները չեն ճանաչում.

—Պետերբուրգից շարունակում են գրգիռ ուղարկել դէպի Աթէնք:

ՄՇԱԿԻ ՀԵՌԱԳՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԱՑ ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 1 ապրիլի. „Правит. Вѣсти." լրագիրը հաղորդում է „Земство" լրագրի № 17-ի ներքին տեսութեան բաժինը և „Голосъ" լրագրի № 90-ի առաջնորդող յօդւածը պատճառում են անիրաւացի և անհնելի ընդհանրութեան պետական բարձր պաշտօնների փոխ ձայնը գործունէութեան: Ներքին գործերի մինիստրը որոշեց յայտնել „Земство" լրագրին առաջին և „Голосъ" լրագրին երկրորդ նախազգուշութիւն: Լրագրական լուրերը՝ և մեծ իշխանուհի Մարիա Նիկոլայեւնայի պալատի քիմիական գործարանի մէջ եղած հալքի մասին պաշտօնապէս հերքւում են: Հրատարակւած է նոր կանոնադրութիւն Թիֆլիսի ազնւականների կալւածական բանկի, որի թոյլ է տւած փոխարինել այն դադարող պետական թերթերով, որոնք ստացւում են գրաւ դրած անշարժ կալւածքների փոխարէն պատրաստւածութեամբ: Այդ ձևի գրաւական թերթերով պարտքերը աւելի գործադրւած են: